

Robert Vannoy, Misingi ya Unabii wa Biblia, Hotuba ya 22

Amosi 9:11-15

Amosi 9:11-15 Ahadi ya Baraka za Wakati Ujao

Tutaangalia Amosi 9:11-15 ambayo inahusu sehemu ya nne ya kitabu: "Ahadi ya baraka za baadaye." Hapa Amosi anatoa maelezo ya matumaini dhidi ya mandhari ya matamko mengi ya hukumu yaliyotangulia. Kumekuwa na majadiliano mengi kuhusu maswali mawili yanayohusiana na sehemu hii ya mwisho ya kitabu.

1. Ukweli wa Kwanza, swali la ukweli wake, yaani, je, sehemu hii inahusishwa na Amosi mwenyewe au hii ni kitu kilichounganishwa na kitabu baadaye? Hoja inayotumiwa na wale wanaohoji ukweli wanasema kwamba mandhari ya kihistoria inayodokezwa si ya wakati wa Amosi. Hali inayoonyeshwa katika mistari ya kumalizia ni kwamba Yuda sasa imechukuliwa mateka na Wababeli.

Zaidi ya hayo, ni vigumu kuamini kwamba, wakati ambapo nasaba ya Daudi ilikuwa imesimama, watu waliagizwa kutafuta urejesho wa "kibanda chake kilichoanguka," kufunga "mabomoko yake," kuinuliwa kwa "magofu yake" na kujengwa upya "kama ilivyokuwa siku za kale" (mstari wa 11). Kwa maneno mengine, katika Mwisho, mtazamo unabadilika; na tatizo linafanana na ule wa uandishi wa Isaya.

Unakumbuka tulipojadili suala hilo kuhusu Isaya anapozungumzia kurudi kwa Israeli? Kwa hivyo, hoja hiyo inatumika hapa. Kwa kujibu, ningesema kwa ufupi sana nadhani inaweza kuulizwa kwa nini nabii anaweza asidhani kwamba kile alichotabiri kitatokea? Amosi anasema mtaenda utumwani zaidi ya Dameski. Anasema majengo yenu yataharibiwa. Mashujaa wenu hawatatoroka. Kwa nini Amosi, aliyetabiri kuanguka kwa Yerusalemu katika 2:4-5, hangeweza kudhani kwamba hili limetokea kisha akatazama zaidi ya hilo. Kwa maneno mengine, haionekani kwangu kwamba hiyo ni hoja ya kushawishi, na kwa hivyo haipaswi kuwa na swali lolote kuhusu uhalisi wa sehemu hii ya mwisho ya kitabu.

2. Maswali kuhusu Kutafsiri Amosi 9:11-15

Lakini, sidhani kama suala hilo ni muhimu kama suala la pili. Suala la pili ni swali la tafsiri ya jinsi unavyoelewa Amosi 9:11-15. Tunapaswaje kutafsiri mistari ya 11 hadi 15 katika sura ya 9 ikijumuisha matumizi ya mistari ya 11 na 12 na Yakobo katika Baraza la Yerusalemu katika Matendo 15? Kwangu mimi kuna swali lenye pande mbili hapa. Tunaelewaje alichosema hapa na matumizi yake na Yakobo katika Baraza la Yerusalemu? Lakini pia ndani zaidi na Amosi 9:11-15: kuna uhusiano gani katika tafsiri katika mistari ya 11 na 12 ya kifungu hiki na tafsiri ya mistari ya 13 na 15? Kwa maneno mengine, je, kifungu hiki ni kitengo ambacho kimsingi kinazungumzia kitu kimoja, au kuna aina fulani ya mkanganyiko kati ya 11 na 12 na 13 na 15? Unahusishaje 11 na 12 na 13-15?

Amosi 9:11-15 na Matendo 15:12-19 JA Motyer anasema kuhusu Amosi 9:11-15, “Utawala wa dunia nzima wa Masihi wa ukoo wa Daudi ni sifa ya kawaida ya kinabii inaonekana wazi katika Zaburi za kifalme. Mfano wa vita katika vifungu vingi hivi bila shaka unapaswa kueleweka kwa maneno ya ,” angalia maneno yake hapa, “ ufalme wa Bwana Yesu Kristo na upanuzi wa kimisionari wa kanisa. Hii ndiyo tafsiri iliyoidhinishwa na Agano Jipya katika Matendo 15:12-19.” Kwa maneno mengine, Yakobo anaponukuu Amosi 9 katika majadiliano katika Baraza la Yerusalemu, anatafsiri Amosi 9 kama inayozungumzia ufalme wa Bwana Yesu Kristo katika kujenga upya kibanda kilichoanguka cha Daudi na upanuzi wa umisionari wa kanisa. Hiyo ni tafsiri ya kawaida inayopatikana katika magazeti yako mengi.

OT Allis, katika *Unabii na Kanisa* , anasema kuhusu Amosi 9, “Labda kifungu bora zaidi katika Agano Jipya cha kupima usahihi wa mbinu ya ugawaji wa maandiko ya kutafsiri Maandiko.” Kwa hivyo Allis ni mfuasi wa milenia na anapinga vikali mbinu ya ugawaji wa maandiko ya kutafsiri.

Angalia katika maelezo ya Old Scofield katika Matendo 15, kauli iliyotolewa kuhusu matumizi ya Amosi 9 katika Matendo 15, “Kimsingi, hiki ndicho kifungu

muhimu zaidi katika Agano Jipya. ” Kwa hivyo inavutia kwangu kutoka upande wa mjadala huu wa mjadala na pia kutoka upande wa waamini wa miaka elfu moja wa mjadala kwamba kutokubaliana kunakohusiana na kifungu hiki ni muhimu sana.

Kifungu hiki kimetumika kwa namna ya JA Motyer na OT Allis, na na wengi katika shule ya tafsiri ya miaka elfu moja. Hitimisho linalotokana na kifungu hiki kama lilivyotumika hapa katika Agano Jipya basi hutumika kuunga mkono tafsiri zinazofanana za unabii mwingine wa ufalme wa Agano la Kale kama marejeleo ya kanisa. Kwa maneno mengine, ikiwa, kama asemavyo katika Amosi 9 mstari wa 12 kwamba “wapate kumiliki mabaki ya Edomu,” na katika Matendo 15 kwamba “kumiliki mabaki ya Edomu” kunabadilishwa kusema, “ili mabaki ya wanadamu wamtafute Bwana” katika mstari wa 17. Ikiwa hiyo ni tafsiri ya kauli ya Amosi basi una tafsiri ya mfano unayoweza kusema, ya kauli hiyo kuhusu Edomu ambayo inakubaliwa na Baraza la Yerusalemu.

Mtazamo wa Miaka elfu moja Sasa, hoja inayoendelezwa na wale wenye mtazamo huu ni kama ifuatavyo. Kwanza, katika mstari wa 11 wa Amosi 9, kuinuliwa kwa hema ya Daudi iliyoanguka kunachukuliwa kama marejeleo ya nguvu ya Kristo kama Mwana wa Daudi katika wakati huu wa kuhubiri injili. Kwa maneno mengine, mstari wa 11 unasema, “Katika siku hiyo nitaitengeneza tena hema ya Daudi iliyoanguka, nitayatengeneza magofu yake na kuyajenga.” Hiyo inazungumzia Kristo na inatimizwa katika wakati huu wa kuhubiriwa kwa injili. Theodore Laetsch anasema, “ Ataiinua kibanda kilichoanguka, na kuiinua kwa utukufu uliozidi ule wa fahari yake ya juu kabisa ya awali...hii ilitimizwa katika siku za Masihi. Yesu na Mitume walianza kazi yao kwa kuwaita kondoo waliopotea wa nyumba ya Israeli watubu. Miongoni mwa hawa walioongoka kutoka kwa Wayahudi bila shaka kulikuwa na idadi ya washiriki wa makabila kumi. Katika Kanisa la Agano Jipya, pengo linalotenganisha Ufalme wa Kaskazini na wa Kusini wa Israeli litaponywa.” Kwa hivyo utimilifu wake ni kwa ajili ya ujio wa kwanza na kuanzishwa kwa kanisa katika injili za mwanzo.

Allis wa OT katika *Unabii na Kanisa* anasema, “Maneno ‘Nitainua maskani ya Daudi iliyoanguka’ hayamaanishi ufalme wa Daudi ujao,” wala hakuna uhusiano na kuinuliwa kwa ukoo wa Daudi ulioanguka kuhusiana na Kristo wakati wa kuja kwake mara ya pili. Ni kuja kwake kwa kwanza na hakumaanishi ufalme wa Daudi ujao . “Nyumba ya Daudi, ufalme mkuu wa Daudi na Sulemani, ulikuwa umezama hadi kiwango cha ‘kibanda’ cha chini. Imanueli, Yesu, Mwana wa Daudi, alipozaliwa Bethlehemu, alitangazwa na kusifiwa na malaika; na mwili wa Mtu wa Pili wa Utatu kama Mwana wa Daudi ulikuwa mwanzo wa kuinuliwa kwa kibanda kilichoanguka cha Daudi. Na Mwana wa Daudi alipoinuka kwa ushindi juu ya kifo na kuwaagiza wanafunzi wake kwa maneno haya: ‘Nimepewa mamlaka yote mbinguni na duniani,’ Alidai mamlaka makubwa zaidi kuliko Daudi alivyowahi kujua, au kuota kuwa nayo.

Kwa hivyo, Petro na mitume wengine walipotangaza kwamba Mungu alikuwa amemfufua Yesu na 'kumtukuzwa mkono wake wa kuume awe Mkuu na Mwokozi,' walikuwa wakisisitiza kwamba matendo makuu waliyowezezewa kufanya yalikuwa ni utekelezaji wa moja kwa moja kupitia kwao wa nguvu zake kuu.” Kwa hivyo, mstari wa 11 ulitafsiriwa kama unaozungumzia ujio wa kwanza wa Kristo, Yesu akiinua nyumba ya Daudi iliyoanguka.

Mstari wa 12 unasomeka, “Ili wapate kumiliki mabaki ya Edomu, na mataifa yote yaitwayo kwa jina langu, asema Bwana.” Kumiliki mabaki ya Edomu kunafanana na “kuongoka kwa mataifa.” Hii inategemea mabadiliko ya maneno katika nukuu ya kifungu cha Amosi katika Matendo 15:17 ambapo inasomeka , badala ya “kumiliki Edomu,” “Ili mabaki ya wanadamu wamtafute Bwana, na mataifa yote ambayo jina langu linaitwa juu yao.” Mabadiliko haya muhimu katika maneno yanatafsiriwa kama tafsiri ya makusudi na iliyoongozwa na roho ya kifungu cha Amosi ambayo kupitia hiyo kauli ya Agano la Kale inainuliwa hadi kiwango cha juu cha maana. Unahama kutoka kuwa na mabaki ya Edomu hadi mabaki ya watu wanaomtafuta Bwana. Hata hivyo, ikumbukwe kwamba Yakobo ananukuu kutoka kwa maneno ya Septuagint.

Tutaendelea hadi 13 hadi 15. Mistari ya 13 hadi 15 inasomeka, “Siku zinakuja,

asema Bwana, ambapo mvunaji atafikiwa na mkulima, na mpanzi atafikiwa na mtu anayekanyaga zabibu. Divai mpya itadondoka kutoka milimani na kutiririka kutoka vilima vyote. Nitawarudisha watu wangu Israeli waliohamishwa; nao watajenga miji iliyoharibiwa na kukaa ndani yake. Watapanda mizabibu na kunywa divai yake; watalima bustani na kula matunda yake. Nitawapanda Israeli katika nchi yao wenyewe, wasing'olewe tena kutoka katika nchi niliyowapa, asema Bwana.” Kutoka kwa mtazamo huu wa tafsiri, ujio wa kwanza na uongofu wa Mataifa uko katika mstari wa 12. Mistari ya 13 hadi 15 kwa kawaida huchukuliwa kama maelezo ya Kanisa la Kikristo kwa njia ya lugha ya mfano.

Acha nisome hapa kutoka ukurasa wa 192 wa Laetsch ambapo anasema kuhusu mstari wa 13, “Mvunaji atafikiwa na mkulima na mpandaji atafikiwa na yule anayekanyaga zabibu.” Anasema, “mkulima anayeandaa udongo kwa ajili ya mbegu mpya atafikiwa na mvunaji. Kukusanya mavuno kwa bidii kutoka kwa mbegu iliyopandwa na mpandaji katika udongo ulioandaliwa na mkulima. Kwa upande mwingine, mkanyagi zabibu atafikiwa na mtu anayepanda mbegu kwa bidii kwa ajili ya mazao ya baadaye. Kwa maneno mengine, hii inazungumzia nini? Katika Kanisa la Kristo kutakuwa na maandalizi yasiyokoma na kutafuta uzushi, kuvuna na kuvuna katika Kanisa la Kristo, kazi imeandaliwa katika kuwatuma wamishonari wanaohubiri neno, ambalo litaendelea milele. Na kama vile kutakavyokuwa kuendelea kukusanya miganda kwa furaha kwa kuwaleta waongofu kanisani.” Na hilo linafanywa kwa uthabiti na kifungu cha Amosi lakini mstari wa 15 unasema, “Nitawapanda Israeli katika nchi yao wenyewe, wasing'olewe tena.” Hiyo inazungumzia nini? Hata hivyo, mstari wa 15 ni “Lugha ya Agano la Kale kwa unabii wa Agano Jipya kama vile Yohana 10:27, ambayo inasema, ‘Hakuna mtu atakayewanyakua mikononi mwangu,’ usalama wa mwamini.” Kwa hivyo mistari ya 13 hadi 15 katika njia hii ya kutafsiri kifungu kwa kawaida huchukuliwa kama maelezo ya kanisa. Anthony Hoekema anayachukulia kama maelezo ya hali ya milele, badala ya kanisa lakini mtu anaweza kuuliza kwa nini msisitizo ni kwa Israeli? “Nitawapanda Israeli katika nchi yao wenyewe, nitawarudisha watu wangu

Israeli waliohamishwa; watajenga upya miji iliyoharibiwa.”

Nimeandika maandishi yenye herufi nzito hapo kwenye vipeperushi vyako, tazama Anthony Hoekema *Biblia na Wakati Ujao* kwa mfano wa jinsi ya kutumia hermeneutic ambayo inaweza kutumika kwa vifungu vingine pia. Hilo ndilo suala la umuhimu wa kifungu hiki maalum na matumizi yake katika Agano Jipya kwa sababu wafasiri wa shule hii ya mawazo hupata kutoka humo kanuni zao za tafsiri . Hapa kuna anachosema Hoekema, “ Hata hivyo, unabii wa aina hii unaweza pia kutimizwa *kwa njia ya mfano* . Biblia inatoa mfano wazi wa aina hii ya utimilifu. Ninarejelea nukuu ya Amosi 9:11-12 katika Matendo 15:14-18. Katika Baraza la Yerusalemu, kama ilivyoriptiwa katika Matendo 15, kwanza Petro na kisha Paulo na Barnaba wanasimulia jinsi Mungu alivyowaleta Mataifa wengi kwenye imani kupitia huduma zao. Yakobo, ambaye inaonekana alikuwa akiongoza baraza, sasa anaendelea kusema, ‘Ndugu, nisikilizeni. Simoni [Petro] amesimulia jinsi Mungu alivyowatembelea Mataifa kwanza, ili achague watu kutoka kwao kwa ajili ya jina lake. Na maneno ya manabii yanapatana na haya, kama ilivyoandikwa, “Baada ya hayo nitarudi, nami nitajenga tena maskani ya Daudi, iliyoanguka; Nitajenga upya magofu yake, nami nitaisimamisha, ili wanadamu waliobaki wamtafute Bwana, na Mataifa yote waitwao kwa jina langu, asema Bwana, aliyeyafunua haya tangu zamani” (Matendo 15:14-18). Yakobo hapa ananukuu maneno ya Amosi 9:11-12. Kufanya hivyo kunaonyesha kwamba, katika hukumu yake, utabiri wa Amosi kuhusu kuinuliwa kwa kibanda kilichoanguka au maskani ya Daudi ('Siku hiyo nitainua kibanda cha Daudi kilichoanguka...') unatimizwa hivi sasa, huku Mataifa wakikusanywa katika jumuiya ya watu wa Mungu. Hapa, kwa hivyo, tuna mfano wazi katika Biblia yenyewe wa tafsiri ya mfano, isiyo halisi ya kifungu cha Agano la Kale kinachoshughulikia kurejeshwa kwa Israeli... Hapa, basi, tunaona Agano Jipya lenyewe likifasiri unabii wa Agano la Kale kuhusu kurejeshwa kwa Israeli kwa njia isiyo halisi. Na kisha angalia maoni yake yanayofuata. “ Inawezekana kwamba unabii mwingine kama huo unapaswa pia kufasiriwa kwa mfano . Kwa maneno mengine, hapa kuna mfano wa kibiblia wa aina hiyo ya tafsiri basi kwa nini hawawezi kutumia njia hiyo ya tafsiri na

unabii mwingine unaorejelea mustakabali wa Israeli? Angalau hatuwezi kusesitiza kwamba unabii wote kuhusu urejesho wa Israeli lazima ufasiriwe kihalisi.

Kufasiri Amosi 9:11-15

1. Amosi 9:12

Sasa, hebu tuangalie maswali haya ya ufafanuzi zaidi kidogo. Ninachotaka kufanya ni kuanza na hoja ya pili, mstari wa 12, katika Amosi 9. Nimeweka hoja ya kwanza mstari wa 11, hoja ya pili mstari wa 12, hoja ya tatu mstari ya 13-15. Unaweza kugawanya kifungu cha Amosi katika mstari wa 11, mstari wa 12, na mstari ya 13-15 na hoja ya kwanza, mbili, na tatu. Nataka kuangalia hoja ya pili kwanza kwa sababu nadhani hoja ya pili, ambayo ni mstari wa 12 wa kifungu cha Amosi 9, ndiyo kiini cha suala hilo. Kwa hivyo angalia hilo kwanza, na nadhani mstari wa 12 ni jambo la umuhimu maalum kwa sababu kwanza, nukuu ya Agano Jipya inayotokana nayo, na pili nadhani hitimisho unalotoa kuhusu masuala ya ufafanuzi katika mstari wa 12 wa Amosi lina athari muhimu kuhusu jinsi utakavyotafsiri mstari wa 11 pamoja na mstari wa 13-15. Kwa maneno mengine, nadhani kiini chake kinapatikana katika mstari wa 12 na kitaamua unachofanya katika mstari wa 11 na mstari wa 13-15.

Darash (tafuta) LXX & DSS au Yarash (Umiliki) MT

Kwa hivyo tukiangalia mstari wa 12 kwanza, kuna tatizo la maandishi. Baadhi yenu mligundua hili. Makala ya mwaka wa 1953 katika "Mbinu ya Kisayansi ya Agano la Kale," iliyoandikwa na Allan MacRae, inarejelea kifungu hiki cha Amosi 9. Na anachokibainisha ni kitu ambacho wengine wamekibainisha pia, ni kwamba maneno katika Matendo ni nukuu ya Septuagint. Kwa maneno mengine, Yakobo anaponukuu kutoka kwa Amosi lugha anayotumia inakubaliana na Septuagint. Haikubaliani na maandishi ya Kimasora katika Amosi 9. Allis anakubaliana na hili pia. MacRae anabainisha zaidi, hata hivyo, kwamba ikiwa kuna kuinua unabii wa Agano la Kale hadi kiwango cha juu cha maana kama wafasiri wa imani ya miaka elfu wanavyopendekeza, ni

Septuagint iliyofanya hivi mwanzoni, si Yakobo. Hakika waandishi wasiojulikana wa Septuagint hawapaswi kuchukuliwa kuwa wamevuviwa.

Kwa hivyo tutaelezeaje tofauti kati ya Septuagint na maandishi ya Kimasoreti? MacRae anapendekeza jibu la kimantiki zaidi ni kwamba Septuagint na maandishi ya Kiebrania yalikubaliana wakati wa Baraza la Yerusalemu, na kwamba maneno yaleyale yalipatikana katika yote mawili. Kama Yakobo angetumia nukuu ambayo ilikuwa tofauti na ile ambayo wanaume katika Baraza walijua kuwa ni ya asili ya Kiebrania, kwa nini mtu hakusema "subiri kidogo, nukuu isiyo sahihi ya Agano la Kale haitakuwa msingi wa kuamua suala la baraza hili kwetu!" Kinachofanya pendekezo hili liwezekane hasa ni kwamba mabadiliko ya herufi moja tu ya Kiebrania, *yodh* Neno "*daleth*", ambalo huchanganyikiwa kwa urahisi hata hivyo, hutoa asili ya Kiebrania inayokubalika kwa Septuagint, pamoja na kuongezwa kwa herufi mbili za vokali ambazo zinaweza kuwa zilianzishwa katika maandishi ya Kiebrania baada ya wakati wa tafsiri ya Septuagint. Kwa maneno mengine, neno muhimu hapa ni "*yarash*" hii au "*darash*" (tafuta), "Ili waweze 'kunitafuta'? Neno "tafuta" linamaanisha "*darash*" badala ya "*yarash*" (kumiliki), ikiwa "*yodh*" hiyo ilibadilishwa kuwa "*daleth*". Unaona kile kinachoitwa "*vorlage*" ambayo ilikuwa maandishi ya Kiebrania yaliyowekwa mbele ya watafsiri wa Septuagint. Ingeweza kuwa moja ambayo inaendana na jinsi Agano Jipya linavyomnukuu Amosi.

Pendekezo hili, na hili ni jambo ambalo MacRae hakulijua kwa sababu hili halikutajwa katika makala hiyo, linaimarishwa na uchunguzi wa J. de Waard kwamba moja ya Hati za Bahari ya Chumvi 4QFlor 1.12, hiyo si mojawapo ya maandishi ya kibiblia ya Hati za Bahari ya Chumvi. Ni maandishi ambayo yana mkusanyiko wa maandishi unaozingatia ahadi ya Daudi ya 2 Samweli 7, na kuna dokezo la Amosi 9:11-12. Maneno ya Kiebrania yanalingana kabisa na maneno katika nukuu katika Matendo. Kwa maneno mengine, pamoja na 4QFlor 1.12 ndani ya Hati za Bahari ya Chumvi kuna maandishi ya Kiebrania yanayolingana na tafsiri ya Matendo ya aya hii badala ya tafsiri ya maandishi ya Amosi Masora. De Waard anatoa maoni, "Haitakuwa muhimu kuuliza swali hili ikiwa uchunguzi wa makini wa Am 9,11 katika 4QFlor I.12 na katika Matendo

15,16 haukutulazimisha kufanya hivyo. Umbo la maandishi la nukuu ya Amosi katika Matendo hutofautiana na ule wa Maandishi ya Kimasora na Septuagint , lakini linafanana kabisa na ule wa 4QFlor.” Septuagint iko katika mstari wa 16, si mstari wa 17, katika Matendo. Katika Hati za Bahari ya Chumvi, tuna *darash* (tafuta) badala ya *yarash* (miliki). Inaonekana kwamba pendekezo hili lina uzito zaidi kwa kuwa tuna ushahidi wa hilo katika Hati za Bahari ya Chumvi sasa.

Lakini pili, suala la majadiliano lilikuwa nini katika Baraza la Yerusalemu na unabii wa Amosi unashughulikiaje suala hili? Kwa maneno mengine, Yakobo anaendelezaje hoja yake na kufikia hitimisho kwamba walifika kwenye Baraza la Yerusalemu kwa msingi wa nukuu hii ya kifungu cha Amosi? Suala lililokuwa likijadiliwa katika Baraza la Yerusalemu linahitaji kueleweka wazi. Suala halikuwa kama Mataifa wangeweza kuwa Wakristo. Swali hilo lilikuwa tayari limetatuliwa , rudi kwenye Matendo 1:1-18, "Roho Mtakatifu aliwashukia kama alivyotujia sisi." Suala lilikuwa kama Mataifa wale waliokuwa wameongoka pia wangehitaji kutahiriwa. Yaani, je, wangehitaji kwanza kuwa waongofu wa Kiyahudi ili kukubaliwa na Kanisa? Fungua Matendo 15:5-6, "Kisha baadhi ya waumini waliokuwa wa kundi la Mafarisayo wakasimama, wakasema, 'Mataifa lazima watahiriwe na kutakiwa kutii sheria ya Musa.'" Mitume na wazee walikutana ili kujadili swali hili. Je, tunapaswa kuwatahiri Mataifa hawa ili kuwafanya wastahili kuwa wanachama wa kanisa? Yakobo ananukuu kifungu cha Amosi ili kutatua swali hilo. Ni nani lazima watahiriwe? Hoja yake ni kama ifuatavyo.

Kwanza, anafupisha marejeleo ya Petro kuhusu uongofu wa Kornelio na nyumba yake katika mstari wa 14. Geuka Matendo 15 mstari wa 13, “Walipomaliza, Yakobo alisema: ‘Ndugu zangu, nisikilizeni. Simoni ameeleza jinsi Mungu alivyoonyesha kujali kwake mwanzoni kwa kujichagulia watu wa Mataifa.’” Na unaona, Petro alisimama, akarudi kwenye mstari wa 7. Akasimama na kuwaambia, “Ndugu zangu, mnajua ya kuwa zamani Mungu alichagua kati yenu kwamba Mataifa wasikie kutoka midomoni mwangu neno la Injili na kuamini. Mungu, anayejua mioyo, alionyesha kwamba aliwakubali kwa

kuwapa Roho Mtakatifu, kama alivyotufanyia sisi. Hakufanya tofauti kati yetu na wao, kwa maana aliitakasa mioyo yao kwa imani. Sasa basi, mbona mnamjaribu Mungu kwa kuweka kongwa shingoni mwa wanafunzi ambalo sisi wala baba zetu hatukuweza kulichukua? Hapana! Tunaamini ni kwa neema ya Bwana wetu Yesu kwamba tumeokolewa, kama wao walivyookolewa.” Ndiyo maana Yakobo anasimama na kusema, “Simoni ameelezea jinsi Mungu alivyoonyesha kujali kwake mwanzoni kwa kujichagulia watu wa Mataifa.”

Amosi 9:12 Nukuu katika Matendo 15 – Nukuu Rahisi si lazima iwe Nukuu ya Utimilifu

Rudi kwenye hati zako, nukta b. Kisha anasema kwamba maneno ya Amosi yanakubaliana na hili. Kwa kweli, anasema maneno ya manabii yanakubaliana na hili na kisha ananukuu kutoka kwa Amosi. Hasemi kwamba kifungu cha Amosi kilitabiri jambo maalum ambalo Petro alielezea, yaani, uongofu wa Mataifa na mwanzo wa kanisa. Lazima tukumbuke kwamba hoja iliyojadiliwa katika baraza la Yerusalemu haikuwa kama Mataifa wangeweza kuongoka; bali, badala yake, Mataifa wangehitajika kutahiriwa na kushika sheria ya Musa. Sio mantiki kushikilia kwamba Yakobo alinukuu utabiri wa Agano la Kale akisema kwamba Mataifa watamjia Kristo, na kisha kutokana na hili alihitimisha kwamba kwa kuwa Agano la Kale linasema kwamba Mataifa watamjua Kristo hawahitaji kutahiriwa. Hitimisho kama hilo lingesababisha swali lililokuwa likiulizwa. Tafsiri inayosisitiza kwamba Yakobo alikuwa akinukuu mstari ili kuthibitisha kwamba Mataifa wataongoka haishughulikii moja kwa moja suala la tohara. Kwa kuwa Baraza lilikubali kupitisha ushauri wa Yakobo, lazima tudhani kwamba kifungu alichonukuu kilishughulikia suala la tohara kwa njia fulani. Tafsiri ya miaka elfu, kwa kawaida, haitoi utambuzi wa kutosha kwa hatua hii. Suala la uhakika sio kama Mataifa wanaweza kuongoka—ndiyo, wanaweza kuongoka—lakini wanapofanya hivyo, je, tunahitaji kuwatahiri au la? Ikiwa mtu anadhani kwamba kifungu cha Amosi kinazungumzia ufalme wa mwisho wa dunia, na kuhusu utimilifu uliofuata Baraza la Yerusalemu basi, matumizi ambayo Yakobo anatumia kifungu hicho yanachukua maana

tofauti.

Amosi 9:11 katika Matendo 15 Ona kwamba Yakobo anazungumzia kuonekana kwa Petro akisema, “Simoni ametangaza jinsi Mungu **hapo mwanzo** alivyoonyesha kujali kwake kwa kujichagulia watu wa Mataifa.” Hiyo ni kauli isiyo ya kawaida. Na unaona, kama nilivyoweka kwa herufi nzito hapa, ‘mwanzoni.’ Kwa nini anaweka hilo ‘mwanzoni’? Kisha anafupisha kile ambacho Petro alikuwa amewaambia. Yakobo anapounganisha nukuu kutoka kwa Amosi na uongofu wa Mataifa anasema (mstari wa 16a) “**Baada ya haya** nitarudi na ...” mfuatano wa “**baada ya haya**” wa Yakobo na “**wa kwanza**” wa mstari wa 14 na ni marekebisho dhahiri ya maneno ya Kiebrania ya Amosi 9:11 . Kwa maneno mengine, kama unavyosoma katika Matendo, Yakobo anasema, “Mungu kwanza alifanya hivi...baada ya haya nitarudi.” Kwa hivyo katika Matendo kuna mfuatano huo, “wa kwanza,” kisha “baada ya haya.” Ni marekebisho dhahiri ya maneno ya Kiebrania ya Amosi 9:11. Katika maneno ya Kiebrania ya Amosi 9:11, haisemi “baada ya haya.” Amosi 9:11 inaanza, “Siku hiyo nitafufua.” Yakobo anaponukuu “siku hiyo nitafufua,” anabadilisha hapo “baada ya haya nitarudi na kufufua maskani ya Daudi iliyoanguka.” Maneno “baada ya haya nitarudi” hayamo katika kitabu cha Kiebrania cha Amosi, wala hayamo katika Septuagint. Inaonekana hakuna shaka kwamba Yakobo alibadilisha kimakusudi maneno “baada ya haya nitarudi na kuiinua maskani ya Daudi iliyoanguka” kwa usemi wa jumla wa wakati ambao kifungu cha Amosi kinaanza nao. Yakobo anaanzisha nukuu hii kwa kuiweka katika muda maalum zaidi.

Kwa hivyo, ikiwa Mungu aliwafufua Mataifa hapo awali na baada ya hapo watarudi, hiyo si nusu ya kwanza bali ni nusu ya pili. Zaidi ya hayo, kama ilivyotajwa hapo awali, Yakobo hasemi kwamba Amosi alikuwa ametabiri kwamba Mungu atawatembelea Mataifa ili ajichagulie watu kutoka kwao kwa ajili ya jina lake, Matendo 15:14b. Kwa sababu anasema, “Maneno ya manabii yanapatana na hili.” Yakobo hadokezi kwamba Amosi alitabiri haswa matukio ambayo Petro alikuwa ameyaelezea,

bali anapendekeza kwamba Amosi, na huu ndio moyo wake, anafikiria wakati ambapo watu kama hao watakuwa tayari wamekuwepo.

Kwa hivyo kulingana na Yakobo, kile Amosi anachosema kinakubaliana na ukweli ulioandikwa na Petro na Paulo kwamba Mungu ameanza "kuwatembelea Mataifa ili ajichagulie watu kwa ajili ya jina lake." Ikiwa kifungu kizima kinasomwa kwa kuzingatia haya, basi si vigumu kuona uhusiano wa kifungu na swali la tohara. Kwa wajumbe wa baraza, hoja inaonekana kuwa wazi kabisa. Kumbuka, suala katika baraza halikuwa kama Mataifa wangeweza kuwa Wakristo, bali kama wangeweza kuwa Wakristo na kubaki Mataifa. Kwa hivyo nukuu kutoka kwa Amosi lazima, kwa namna fulani, itoe sababu iliyo wazi na ya kimantiki kwa nini baraza liamue kwamba haikuwa lazima kwa waongofu wapya wa Mataifa kutahiriwa. Inafanya hivi, tu ikiwa inaeleweka kuwa maelezo ya hali itakayokuwepo wakati Kristo atakaporudi kuanzisha ufalme wake. Ikiwa Amosi haongelei wakati huu ujao, ambapo kutakuwa na Mataifa ambao jina la Kristo litaitwa juu yao, lakini anatabiri tu kwamba Mataifa wataokolewa, basi unabii hauna uhusiano wowote wazi na suala la tohara.

Hitimisho:

Hitimisho: Wale wanaotafsiri nukuu kutoka kwa Amosi kama maelezo ya kuanzishwa kwa kanisa ni mmoja, wakimhusisha Yakobo na "tafsiri ya mfano ya Amosi", ilhali kwa kweli alikuwa akinukuu tu maandishi sahihi ya Agano la Kale kama inavyohibitishwa na hati za Hati ya Kukunja ya Bahari ya Chumvi, ambazo baadaye ziliharibiwa. Pili, wanachukulia nukuu hiyo kwa njia ambayo haina uhusiano wowote na swali kuu, kama waongofu wa Mataifa walihitaji kutahiriwa. Na tatu, wanapuuza lugha ambayo Yakobo anaanzisha nukuu hiyo kwa kuacha kifungu cha Amosi "siku ile" na kubadilisha "baada ya haya nitarudi" na ili kuonyesha wakati maalum ambao unabii wa Amosi utatimizwa. Kwa maneno mengine, inaonekana kwamba kuna mpangilio ambapo Yakobo anasema, "Mungu mwanzoni alionyesha kujali kwa kuwachukua Mataifa kama watu wake mwenyewe" akifupisha mjadala wa Petro kuhusu kuongoka kwa Mataifa. Na

kisha anasema neno la Mungu linakubaliana na hili. Kisha badala ya "siku ile," anasema "baada ya haya," "baada ya haya nitarudi." Baada ya kuongoka kwa Mataifa, nitarudi. Na nitakaporudi, unaona katika mstari wa 17, kutakuwa na Mataifa watakaoitwa kwa jina langu. Kutakuwa na Mataifa katika siku hiyo ambao jina la Bwana litaitwa juu yao. Ikiwa Mataifa watakuwepo wakati wa ujio wa pili wa Kristo ambao jina la Bwana litaitwa juu yao, ni wazi kwamba Mataifa hawahitaji kutahiriwa. Inaonekana kwangu, hiyo ndiyo hoja kuu.

Maana ya Amosi 9:11 na 9:13-15 Sasa turudi nyuma. Ukichukua mtazamo huo wa mstari wa 12, hiyo inaweza kubadilisha sana tafsiri ya mstari wa 11 kama marejeleo ya ufalme wa mwisho wa Kristo katika ujio wa pili badala ya Kanisa katika ujio wa kwanza wa Kristo. Na inaonekana kwamba pia basi, kuhusiana na mstari wa 13-15, hiyo ingependekeza kwamba tunapaswa kusoma 13-15 kama maelezo ya hali ambazo zitakuwepo wakati huo, si kama maelezo ya mfano ya Kanisa. Angalia J. Barton Payne anachukua nafasi ya upatanishi. Anaona mstari wa 11 kama ufufuo wa ukoo wa Daudi katika ujio wa kwanza wa Kristo. Kisha anaona utimilifu wa Amosi 9:12 kama kuingizwa kwa Mataifa katika Israeli, yaani Kanisa. Anachukua msemu "baada ya haya nami nitarudi" katika Matendo 15:16 kama unamaanisha baada ya uhamisho na uhifadhi wa Amosi 9:9-10. Pia, ni sawa na usemi wa Amosi, "siku hiyo" katika muktadha wa Amosi badala ya muktadha wa Matendo. Sasa kwangu mimi hilo halina maana sana. Inaonekana kwangu kwamba ni muktadha wa Matendo tunaona Yakobo amebadilisha maneno. "Katika kwanza" na huu "baada ya kurudi" ni muktadha wa Matendo, sio muktadha wa Amosi. Lakini watu wanabishana. Lakini anafanya nini na 13-15? Anasema 13-15 zinaelezea ustawi wa milenia. Kwa hivyo Payne anahama kutoka ujio wa kwanza wa Kristo hadi kuungana kwa Mataifa kuhusiana nayo hadi ustawi wa milenia wa nyakati za mwisho. Je, hilo ni muhimu? Je, kifungu hiki ni umoja?

Amosi 9:13-15   Aalders , ambaye ni wa miaka elfu moja, kwa hivyo kwa kawaida

unatarajia kuongoka kwa Mataifa kama maelezo ya mfano wa Kanisa katika Matendo 15:13-15, inasema, " Kwa hivyo hitimisho langu ni kwamba tuna unabii mbili tofauti katika Amosi 9:11-15 ambao unahusu mada mbili tofauti na ambazo hutimizwa katika vipindi viwili tofauti kabisa. Wa kwanza (mistari ya 11-12) ni tangazo la utawala wa Kimasihi wa nasaba ya Daudi. Hii inatimizwa kwa kuja kwa Bwana wetu Yesu Kristo na utimilifu wake unaendelea katika kuongoka kwa mataifa kwa kuhubiri injili. Wa pili (mistari ya 13-15) ni ahadi ya kurudi kutoka uhamishoni, na inatimizwa katika kurudi kulioamriwa na Mfalme Koreshi wa Uajemi. Kwa maneno mengine, inatimizwa katika kipindi cha Agano la Kale. Kimsingi, mistari ya 13-15 itakuwa mapema kuliko 11 na 12. Na anasema " Kwa njia hii ninawapinga kwa upande mmoja Wachiliasti wanaoelewa mistari ya 13-15 kama marejeleo ya kurudi kwa Wayahudi kwenda Palestina wakati wa Masihi, "Nilipinga hilo," lakini kwa upande mwingine pia wafafanuzi mbalimbali wasio wa kilia ambao hutafsiri mistari ya 13-15 kuwa ya kiroho, na kinyume kabisa na maana iliyo wazi ya maneno tazama hapa faida za kiroho ambazo Kristo analipa kanisa lake." Kwa maneno mengine, anapata shida kukubali hermeneutic hiyo ambayo itaweza kupata Kanisa katika mistari ya 13-15. Kuna aina halisi ya lugha tuliyo nayo hapo: mvunaji, mkulima, warudishe watu wangu waliohamishwa Israeli, wapande Israeli katika nchi yao wenyewe, wasiondolewe tena. Anasema, " Wazo moja wala lingine si sahihi." Kwa maneno mengine, kipindi cha milenia au cha kiroho. Tunaweza tu kuyatendea haki maneno kama yalivyo sasa ikiwa tutatenganisha unabii wote wawili (kulingana na kile kinachoonekana mara nyingi katika unabii) na kuelewa unabii wa kwanza kama marejeleo ya Masihi, lakini wa pili kama kurudi kwa Israeli kutoka utumwani Babeli. Je, unaweza kuona anachopambana nacho? Anapambana na uhalali wa kuchukua mistari ya 13-15 kwa njia ya mfano na kuitumia kwa kanisa. Je, hilo linatendea haki lugha iliyo katika sura ya 13-15? Anasema, "Hapana."

Sasa basi, chaguo lake ni lipi? Unaona, kwa mtazamo wake, hakuna kipindi cha milenia, kwa hivyo ikiwa utasoma kwa njia yoyote halisi, lazima iwe ni kurudi kutoka uhamishoni Babeli. Lakini hii inaleta matatizo mengi kadiri inavyotatua kwa sababu,

kwanza, mtiririko wa kifungu hiki unarudi kwenye kitu kilichotangulia hapo. Na pili, maneno, "Nitawapanda katika nchi ambayo haitang'olewa tena," lakini wangeng'olewa tena baada ya kurudi kutoka uhamishoni. Kwa hivyo, unaona anapambana wapi, lakini haji na jibu zuri.

Pendekezo la Vannoy   Nadhani mbinu ninayopendekeza inatupeleka kwenye ujio wa pili na sio kama aina fulani ya marejeleo ya uongofu wa Mataifa katika mstari wa 12, lakini kama tu kauli wakati huo kama marejeleo ya kurudi kwa pili kwa Kristo. "Kutakuwa na Mataifa ambao jina langu linaitwa" inamaanisha hatulazimiki kuwatahiri Mataifa, kwa sababu Kristo atakaporudi sote tutakuwa Mataifa ambao jina la Kristo linaitwa juu yao. Na kama ndivyo ilivyo, kwa nini tutawatahiri watu hawa sasa? Hiki ni kifungu kigumu, na kuna masuala mengi ya tafsiri. Kinachofuata hapa sidhani kama ni muhimu sana, ni majadiliano ya ziada kuhusu mitazamo tofauti.

Imenakiliwa na Jared Kuipers
Imehaririwa vibaya na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Katie Ells
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt